GAUDEO

John Carter Brown.

BOUND BY F. BEDFORD

F

39 lines
no subscription at the end.

Facsimile of Eames ?
JMB.

Epistola de insulis noui
ter repertis Impressa parisius In campo gaillardi.

Epigramma. R. L. de corbaria Episcopi Montispalusii. Ad Inuictissimū Regem hispaniarū.

Jam nulla hispanis tellus addenda triumphis
At qꝫ parum tantis viribus orbis erat.
Nunc longe eois regio deprensa sub vndis
Auctura est titulos Betice magne tuos.
Vnde repertori merito referenda Colombo
Gratia sed summo est maior habenda deo.
Qui vincenda parat noua regna tibiqꝫ sibiqꝫ
Teqꝫ simul fortem prestat et esse pium.

Epistola Christofori Co

lom: cui etas nr̄a multū debet: de Insulis indie supra Gangem nuper inuentis. Ad quas perquirēdas octauo antea mense auspicijs ⁊ ere inuictissimi Fernandi Hispaniarum Regis missus fuerat: ad magnificū dn̄z Raphaelem Sanxis: eiusdē serenissimi Regis Tesaurariū missa: quā nobilis ac lr̄atus vir Aliāder de Cosco ab Hispano ideomate in latinū conuertit: tercio kl's Maij. M. cccc. xciij. Pōtificatus Alexādri. vi. Anno primo.

q uoniā suscepte prouincie rē perfectā me consecutū fuisse gratū tibi fore scio: has ↄstitui exarare: que te vniuscuiusqꝫ rei in hoc nr̄o itinere geste inuētequ admoneāt: Tricesimo tercio die postq̄ Gadibus discessi in mare indicū perueni: vbi plurimas insulas innumeris habitatas hoībus repperi: quarū oīm pro felicissimo Rege nr̄o preconio celebrato ⁊ vexillis extēsis cōtradicēte nemine possessionē accepi: primeqꝫ earū diuini Saluatoris nomē imposui: cuius fretus auxilio tā ad hāc: q̄ ad ceteras alias peruenimus. Eā vero Indi Guanahanin vocāt. Aliarū etiā vnam quāqꝫ nouo nomine nūcupaui. Quippe aliam insulam Sācte Marie Cōceptionis aliam Fernandinam. aliam Hysabellam. aliam Johanam. et sic de reliquis appellari iussi. Quāprimum in eā insulam quā dudum Johanam vocari dixi appulimus: iuxta eius littus occidentem versus aliquātulum processi: tamqꝫ eam magnā nullo reperto fine inueni: vt non insulam: sed cōtinētem Chatai prouinciam esse crediderim: nulla tn̄ videns oppida municipiaue in maritimis sita cōfinibus preter aliquos vicos ⁊ predia rustica: cū quoꝝ incolis loqui nequibam quare simul ac nos videbāt surripiebant fugam. Progrediebar vltra: existimans aliquā me vrbem villasue inuenturū. Deniqꝫ vidēs q̄ lōge admodū progressus nichil noui emergebat: ⁊ hmōi via nos ad septētrionem deferebat: q̄ ipse fugere exoptabam: terris etenī regnabat bruma: ad Austrūqꝫ erat in voto contēdere: nec minus venti flagitātibus succedebāt. cōstitui alios nō operiri successus: et sic retrocedēs ad portū quendā quem signaueram sum reuersus: vnde duos hoīes ex nostris in terrā misi qui

inuestigarēt esset ne rex in ea prouincia vrbes ue alique. Hi per
tres dies ambularūt inuenerūtq; innuēros pplos et hītatiōes
paruas tñ ⁊ absq; vllo regimine: quapropter redierūt. Interea
ego iā intellexerā a quibusdā Indis quos ibidē susceperā quō
hmōi prouincia insula quidē erat: ⁊ sic perrexi orientem versus
eius sēper stringēs littora vsq; ad miliaria. cccxxij. vbi ipius in
sule sūt extrema: hinc aliā insulā ad orientē pspexi distātē ab hac
Johana miliaribus. liiij. quā ꝓtinus Hispanā dixi in eāq; con
cessi ⁊ direxi iter quasi per septētrionē queadmodū in Johana
ad orientē miliaria. dlxiiij. que dicta Johana et alie ibidē insule
ꝗ̄fertilissime existūt Hec multis atq; tutissimis ⁊ latis nec alijs
quos vnq̄ viderim cōparādis portibus est circūdata multi ma=
ximi ⁊ salubres hāc interfluūt fluuij multi quoq; ⁊ eminētissimi
in ea sunt mōtes. Oēs he insule sūt pulcherrime ⁊ varijs distin
cte figuris: puie: ⁊ maxima arborꝫ varietate sidera lambētium
plene: quas nūq̄ folijs priuari credo. Quippe vidi eas ita virē
tes atq; decoras: ceu mēse Maio in hispania solēt esse: quarū
alie florētes: alie fructuose: alie in alio statu fm vniuscuiusq; q̄
litatē vigebāt. garriebat philomena ⁊ alij passeres varij ac in=
numeri mēse Nouēbris quo ipse per eas deambulabā. Sūt p̄te
rea in dicta insula Johana septē vel octo palmarū gña q̄ ꝓceri=
tate ⁊ pulchritudīe queadmod̄ cetere oēs arbores: herbe: fruc
tusq; nr̄as facile exuperāt Sūt ⁊ mirabiles pinus agri ⁊ prata
vastissima varie aues. varia mella. variaq; metalla ferro excep
to. In ea aūt quā hispanā supra diximus nūcupari maximi sūt
mōtes ac pulchri. vasta rura nemora. cāpi feracissimi seri pasci
q; ⁊ ꝯdēdis edificijs aptissimi. Portuū in hac insula ꝯmoditas
et prestācia fluminū copia salubritate admixta hoīz: q̄ nisi quis
viderit: credulitatē superat. Huius arbores pascua et fructus
multū ab illis Johane differūt. Hec p̄terea hispana diuerso a=
romatis gñe. auro. metallisq; abūdat. cuius q̇dē ⁊ oīm aliarū
quas ego vidi ⁊ quarū cognitionē habeo incole vtriusq; sexus
nudi sēper incedūt queadmod̄ edūtur in lucē: p̄ter aliquas femi
nas. q̄ folio frōdeue aliqua aut bōbicino velo pudēda operiūt.
qd̄ ipse sibi ad id negocij parāt. Carēt ij oēs (vt supra dixi) quo
cūq; genere ferri carēt ⁊ armis vt pote sibi ignotis nec ad ea sūt
apti. nō propter corporis deformitatē cū sint bene formati: sed
q2 sūt timidi ac pleni formidine. gestant tñ pro armis arūdines
sole pustas: in quarū radicibus hastile quoddā ligneū siccū et

in mucronem attenuatũ figunt: neqꝫ iis audẽt iugiter vti: nã se
pe euenit cũ miserim duos vel tris hoĩes ex meis ad aliquas vil
las vt cũ eaꝝ loq̃rẽtur incolis: exiisse agmen glomeratũ ex In
dis: ⁊ vbi nr̃os appropinquare videbãt fugã celeriter arripuis=
se despretis a patre liberis ⁊ ecõtra ⁊ hoc nõ ꝙ cuipiam eoꝝ dã
nũ aliqđ vel iniuria illata fuerit: ĩmo ad quoscũqꝫ appuli ⁊ qui
bus cũ verbũ facere potui: quicquid habebã sũ elargitus: pan
nũ aliaqꝫ ꝑmulta nulla michi facta versura: sed sunt natura pa=
uidi ac timidi. Ceteꝝ vbi se cernũt tutos oĩ metu repulso: sunt
admodũ simplices ac bone fidei ⁊ in oĩbus que habẽt liberalissi
mi: rogãti qđ possidet inficiat̃ nemo: quin ipsi nos ad id poscen
dũ inuitãt. Maximũ erga oẽs amorẽ preseferũt: dãt queqꝫ ma
gna pro paruis: minima lꝫ re nihilo ue ꝯtẽti. ego attñ ꝓhibui ne
tã minĩa ⁊ nulliꝰ precii hisce darent̃: vt sũt lancis parapsidum.
vitriqꝫ fragmẽta. itẽ claui ligule: quanꝙ si hoc poterãt adipisci
videbat̃ eis pulcherrima mũdi possidere iocalia Accidit. n. quẽ
dã nauitam tñ auri pondus habuisse pro vna ligula quãti sunt
tres aurei solidi. ⁊ sic alios pro aliis mĩoris precii presertim ꝓ
blãquis nouis: quibusdã nũmis aureis: pro quibus habẽdis da
bãt quicquid petebat vẽditor: puta vnciam cũ dimidia et duas
auri: vel trigĩta ⁊ quadraginta bombicis pondo: quã ipsi iam
nouerãt. itẽ arcuum. amphore. hydre. doliiqꝫ fragmẽta bom
bice ⁊ auro tanꝙ bestie cõparabãt. quod q2 iniquum sane erat
vetui: dediqꝫ eis m̃lta pulchra ⁊ grata q̃ mecũ tulerã nullo inter
ueniẽte premio: vt eos michi facilius cõciliarē fierẽtqꝫ xp̃icole
et vt sint proni in amorẽ erga Regem Reginam principẽqꝫ no=
stros ⁊ vniuersas gẽtes Hispanie ac studeãt perquirere: coacer
uare eaqꝫ nobis tradere q̃bus ipsi affluunt ⁊ nos magnopere in
digemus. Nullã ii norunt hydolatriam: ĩmo firmissime credũt
oẽm vim: oẽm potenciam: omĩa deniqꝫ bona esse in celo: meqꝫ
inde cũ his nauibus ⁊ nautis descendisse: atqꝫ hoc animo vbiqꝫ
fui susceptus postꝙ metum repulerãt. Nec sunt segnes aut ru=
des: quin summi ac perspicacis ingenii: ⁊ homines qui trãsfre=
tant mare illud nõ sine admiratione vniuscuiusqꝫ rei rõnem red
dunt: sed nunꝙ viderunt gẽtes vestitas neqꝫ naues hmõi. Ego
statim atqꝫ ad mare illud perueni e prima insula quosdã Indos
violẽter arripui: qui ediscerent a nobis ⁊ nos pariter docerent
ea: quoꝝ ipsi in iisce partibus cognitionem habebãt. ⁊ ex voto
successit: nam breui nos ipsos ⁊ ii nos tum gestu ac signis tum

verbis intellexerunt: magnoq; nobis fuere emolumēto: veniūt
modo mecum: qui semper putant me desiluisse e celo: q̄uis diu
nobiscum versari fuerint hodieq; versētur. et ij erant primi qui
id quocūq; appellabamus nūciabant: alij deinceps alijs elata
voce dicētes: Uenite venite ⁊ videbitis gentes ethereas. Quā
ob rem tam femine q̄ viri: tā inpuberes q̄ adulti: tam iuuenes
q̄ senes deposita formidine paulo ante ꝯcepta nos certatim vi
sebant magna interstipante caterua alijs cibū alijs potum affe
rentibus maximo cū amore ac beniuolentia incredibili. Habet
vnaqueq; insula multas scaphas solidi ligni: ⁊ si angustas lon=
gitudine tñ ac forma nostris biremibus similes: cursu aūt velo
ciores. Reguntur remis tantūmodo. Harū quedā sūt magne:
quedā parue: quedā in medio consistūt. Plures tñ biremi que
remiget duodeuiginti transtris maiores: cū quibus in oēs illas
insulas: que innumere sunt: traijcitur. cūq; ijs suam mercatu=
ram exercent et inter eos comercia fiūt. Aliquas ego harū bi=
remiū seu scapharū vidi que vehebāt septuaginta ⁊ octuagita
remiges. In oībus ijs Insulis nulla est diuersitas inter gentis
effigies: nulla in moribus atq; loquela: quin oēs se intelligunt
adinuicem: que res perutilis est ad id qđ serenissimū regē nrm
exoptare precipue reor: scȝ eoꝝ ad sctām xpi fidē cōuersionem
cui quidem quantū intelligere potui facilimi sūt ⁊ proni. Dixi
quēadmodū sū progressus anrea insulam iohanam per rectum
tramittem occasus in oriētem miliaria. cccxxij. in quā viam et
interuallum itineris possum dicere hāc Iohanam esse maiorem
Anglia ⁊ Scotia simul: nāq; vltra dicta. cccxxi. passuū milia in
ea parte que ad occidētem prospectat due: quas nō petij: super
sūt prouincie: quarū alterā Indi Anan vocāt cuius accole cau
dati nascuntur. Tendūtur in lōgitudinē ad miliaria. clxxx. vt
ab his quos veho mecū Indis percepi: qui oīs has callent insu
las. Hispane vero ambitus maior est tota Hispania a Colonia
vsq; ad fōtem rabidum Hincq; facile arguitur q̄ quartū eius la
tus qđ ipse per rectā lineā occidētis in oriētem traieci miliaria
continet. dxl. Hec insula est affectāda et affectata nō spernēda
in qua ⁊ si aliaꝝ oīȝ vt dixi pro inuictissimo Rege nostro solen=
niter possessionem accepi: earūq; imperium dicto regi penitus
cōmittitur: in oportuniori tñ loco atq; omni lucro et cōmercio
condecenti cuiusdā magne ville: cui. Natiuitatis dñi nomen de
dimus: possessionem peculiariter accepi: ibiq; arcem quādam

erigere extẽplo iussi: que modo iam debet esse peracta: in qua hoĩes qui necessarij sunt visi cũ omni armoꝝ genere ⁊ vltra an nũ victu oportuno reliqui. Jtẽ quãdam carauellam ⁊ pro alijs cõstruendis tam in hac arte ꝙ in ceteris peritos: ac eiusdem in sule Regis erga eos beniuolẽtiam ⁊ familiaritatẽ incredibilem Sunt em̃ gentes ille amabiles admodum et benigne: eo ꝙ rex predictus me fratrẽ suũ dici gloriabatur. Et si aĩm reuocarẽt ⁊ ijs qui in arce manserunt nocere velint nequeunt: q2 armis ca- rent: nudi incedũt ⁊ nimiũ timidi: ideo dictã arcem tenẽtes dũ- taxat pñt totã eã insulam nullo sibi imminẽte discrimine popu- lari dummõ leges quas dedimus ac regimen nõ excedãt. Jn oĩ bus ijs insulis vt intellexi quisqꝫ vni tm̃ ꝯiugi acquiescit preter principes aut reges: quibus viginti hr̃e licet. Femine magis ꝙ viri laborare videñtur. nec bene potui intelligere an hẽant bõa propria: vidi em̃ ꝙ vnus hẽbat alijs impartiri: p̃sertim dapes obsonia et hmõi. Nullũ apud eos monstrũ reperi vt pleriqꝫ exi stimabant: sed hoĩes magne reuerẽtie atqꝫ benignos. Nec sũt nigri velut ethiopes. habent crines planos ac demissos. nõ de gũt vbi radioꝝ solaris emicat calor. pmagna nãqꝫ hic est solis vehemẽtia: propterea ꝙ ab equinoctiali linea distat. Ubi vidẽ tur gradus sex ⁊ viginti ex mõtiũ cacuminibus. Maximũ quo qꝫ viget frigus: sed id quidẽ moderãtur Jndi tũ loci cõsuetudi- ne. tũ rerũ calidissimarũ quibus freq̃nter ⁊ luxuriose vescũtur presidio Jtaqꝫ mõstra aliqua nõ vidi: neqꝫ eoꝝ alicubi habui co gnitionem: excepta quadã insula Charis nũcupata: que secũda ex Hispania in Jndiam trãsfretãtibus existit. quam gens que dam a finitimis habita ferocior incolit. Hi carne hũana vescũ- tur Habent predicti biremiũ genera plurima q̃bus in oĩs Jndi cas insulas traijciũt depredant. surripiũt quecũqꝫ pñt. Nichil ab alijs differũt nisi ꝙ gerũt more femineo longos crines vtun tur arcubus et spiculis arũdineis fixis vt diximus in grossiori parte attenuatis hastilibus. ideoqꝫ habẽtur feroces: quare ce- teri Jndi inexausto metu plectuntur: sed hos ego nichilifacio plus ꝙ alios Hi sunt, qui coheunt cum quibusdam feminis: que sole insulam Mateunin primam ex Hispania in Jndiam traijci entibus habitãt. He aũt femine nullũ sui sexus opus exercẽt: vtũtur em̃ arcubus et spiculis sicuti de eaꝝ cõiugibus dixi mu- niũt sese laminis eneis quarũ maxima apud eas copia existit. Aliã michi insulã affirmãt supradicta hispana maiorẽ: ei⁹ incole

carent pilis. auroqꝫ inter alias potissimum exuberat. Huius insule et aliarum quas vidi homines mecum porto qui horum que dixi testimonium perhiberēt. Deniqꝫ vt nostri discessus et celeris reuersionis cōpendium ac emolumentū breuibus astringam hoc polliceor: me nr̄is Regibus inuictissimis paruo eorūꝫ fultum auxilio: tantum auri daturum quantum eis fuerit opus tantum vero aromatum. bombicis masticis: que apud Chium duntaxat inuenitur: tm̄qꝫ lignū aloes. tantum seruorum hydolatrorum: quātum eorum maiestas voluerit exigere. item reubarbarum ⁊ alia aromatū genera que ij quos in dicta arce reliqui iā inuenisse atqꝫ inuēturos existimo. qn̄quidem ego nullibi magis sum moratus nisi quantum me coegerunt venti: preterꝙ in villa Natiuitatis dum arcē condere et tuta oīa esse prouidi Que ⁊ si maxima et inaudita sīt: multo tamen maiora forent si naues michi vt ratio exigit subuenissēt. Uerū multū ac mirabile hoc: nec nostris meritis correspondēs: sed sancte Christiane fidei nostrorumqꝫ Regum pietati ac religioni: quia qđ humanus consequi nō poterat intellectus: id humanis cōcessit diuinus. Solet em̄ deus seruos suos quiqꝫ sua precepta diligūt et in impossibilibus exaudire: vt nobis in presentia cōtigit: qui ea consecuti sumus que hactenus mortaliūꝫ vires minime attigerāt: nā si harū insularum quipiam aliquid scripserunt aut locuti sunt: om̄es per ambages ⁊ cōiecturas: nemo se eas vidisse asserit vn̄ prope videbatur fabula. Igitur Rex ⁊ Regina princepsqꝫ ac eoꝝ regna felicissima cūctaqꝫ alie christianoꝝ prouincie Saluatori dn̄o nr̄o Jhesu Christo agamus gratias: qui tanta nos victoria munereqꝫ donauit: celebrētur processiones per agantur solēnia sacra festaqꝫ fronde vellentur delubra exultet Christus in terris quēadmodum in celis exultat: quom tot populorum perditas ante hac animas saluatum iri preuidet. Letemur ⁊ nos: tum propter exaltationem nostre fidei. tū propter rerum temporalium incremēta: quoꝝ non solum Hispania sed vniuersa Christianitas est futura particeps. Hec vt gesta sunt sic breuiter enarrata. Uale. Ulisbone pridie Idus Marcij.